

**පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමින් යුත් මාතර තාරකා කොටුව ඉදිකිරීමේදී
යොදාගත් තාක්ෂණික ඥාණය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්**

ඒ.එම්.එන්.ඩී. අත්තනායක¹, ඩබ්.සී. රණසිංහ²

භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය.

¹ninumidinsha@gmail.com, ²warunicranasinghe@gmi.com

මුඛ්‍ය පද: තාරකා කොටුව, පුරාවිද්‍යාත්මක, තාක්ෂණික ඥාණය, මාතර, ලන්දේසීන්

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථාන අතර නිල්වලා නදී තීරයේ, මාතර නගර මධ්‍යයයේ පිහිටි තාරකා කොටුවට හිමි වන්නේ සුවිශේෂී වැදගත්කමකි. මාතර තාරකා කොටුව ඉදිකිරීමට පෙර බටහිර ජාතීන් සිය පරිපාලන කටයුතු සිදුකළේ පාතුගිසීන් විසින් තැනූ මාතර කොටුවේය. ඉන්පසුව ලන්දේසීන් මෙරට මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ යටත් කර ගැනීමත් සමඟ ඔවුන් මාතර කොටුවට වඩා ආරක්ෂිත කොටුවක් වශයෙන් වෙනත් ශක්තිමත් කොටුවක් ඉදිකළ අතර එය තාරකා කොටුව වශයෙන් හැඳින්විය හැකිය.

තාරකාවක ස්වරූපයෙන් යුතුව නිර්මාණය කළ නිසා මෙය තාරකා කොටුව වශයෙන් හැඳින් වූ අතර එහි ඉදි කිරීම් කටයුතු ක්‍රි.ව 1763 දී ආරම්භ වී ක්‍රි.ව 1765 අවසන් විය. එවකට ලන්දේසි ආණ්ඩුකාරවරයා දරු ලුබට් ජැන් බාරෝන් වැන් (1962-1965) නමැති අණ්ඩුකාරවරයා යටතේ ඔරුකෙම මුහන්දිරම් නම් දේශීය මුදලිවරයා ඉදිකිරීම් භාරව කටයුතු කළ මෙහි ප්‍රධාන ඉංජිනේරුවරුන් දෙදෙනා වූයේ කැප්ටන් අයි. එච්. ලැගේ සහ ජේ. අයි. එන්. ටින්ක් නමැත්තන් ය. තාරකා කොටුවේ ඇති කුඩා සෙල්ලිපියේ මොවුන්ගේ නම් සඳහන් වීමෙන් මෙය ඉදිකිරීමේ ගෞරවය මොවුන්ට හිමිවේ.

යටත්විජිත සමයේ නිර්මාණය වූ ගොඩනැගිලි බොහොමයක තාක්ෂණය,

අමුද්‍රව්‍ය, ශ්‍රමය ආදිය විශ්මය දනවන සුළු අතර තාරකා කොටුවේ තාක්ෂණය භාවිත කර ඇති ආකාරය ද සුවිශේෂී වේ.

අධ්‍යයන ප්‍රදේශයේ පිහිටීම

ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වටිනාකමින් යුත් තාරකා කොටුව මාතර දිස්ත්‍රික්කයේ, මාතර නගරයේ දොරටුවේ සිට මාතර කොටුවට ආසන්න වශයෙන් මීටර් 350ක් දුරින් නැගෙනහිර නිල්වලා ගං ඉවුරෙහි පිහිටා ඇත. මාතර නගරයේ දකුණුපසට වන්නට පිහිටා ඇති මෙම ස්ථානයට පහසුවෙන් පිවිසිය හැකි වන්නේ ප්‍රධාන මාර්ගය අසල පිහිටා තිබීම නිසාවෙනි. මාතර තාරකා කොටුව ඉදිකිරීමේ දී යොදාගෙන ඇති තාක්ෂණික උපක්‍රම සහ ශිල්පීය ඥානය කෙබඳු ද යන්න සොයා බැලීම මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණයි. මීට අමතරව මෙම සුවිශේෂී තාක්ෂණික ඥාණයෙන් සපිරි පුරාවිද්‍යාත්මක උරුමයක් වන තාරකා කොටුවේ වැදගත්කමත්, මෙම සම්පත තවදුරටත් ආරක්ෂා කරගැනීමේ වගකීම පිළිබඳවත් ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීම මෙහි තවත් අරමුණක් වශයෙන් දැක්විය හැකිය.

අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය

මෙම අධ්‍යයනය සිදුකිරීමේදී ප්‍රධාන වශයෙන් ප්‍රාථමික සහ ද්විතියික දත්ත ඇසුරින් තොරතුරු ලබා ගන්නා ලදී. මෙහිදී ප්‍රාථමික දත්ත වශයෙන් ප්‍රශ්නාවලි සමීක්ෂණ ක්‍රමයත්, සම්මුඛ සාකච්ඡා

ක්‍රමය ඔස්සේ තොරතුරු රැස් කරන ලද අතර ද්විතියික දත්ත වශයෙන් ආයතනික මූලාශ්‍ර, සිතියම් පරිශීලනය, අන්තර්ජාලය, පර්යේෂණ ලිපි ආදී මූලාශ්‍රය භාවිත කරන ලදී. මෙසේ ප්‍රාථමිකයහ ද්විතියික යන දෙයාකාරයෙන්ම රැස් කර ගන්නා ලද දත්ත සහ තොරතුරු විශ්ලේෂණාත්මකව පෙළගස්වා මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී.

ප්‍රතිඵල හා සාකච්ඡා

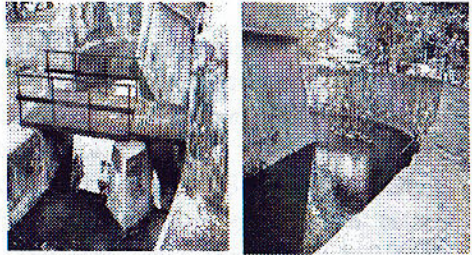
මාතර නගරය ආශ්‍රිතව ඇති පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් ස්ථානයක් වන මාතර කාරකා කොටුව නිර්මාණය කිරීමේ දී යොදාගෙන ඇති තාක්ෂණික ශ්‍රේණිය එය දුටුවන් විශ්මයට පත්කරවන සුළුය. මෙහි ඉතාමත් උපක්‍රමශීලී අන්දමින් සිය අරමුණු ඉටු කරගැනීමට හැකිවන පරිදි ලන්දේසින් විසින් නිමවා ඇති අතර මෙහි දක්නට ලැබෙන තාක්ෂණික උපක්‍රම පිළිබඳ පහත පරිදි විස්තර කළ හැකිය.

ෂ්‍යාසුකාර නිර්මාණයක් වන මෙම කොටුවට පිවිසීමට ඇත්තේ පෙරදිගට මුහුණ සහිත එක් විශාල දොරටුවක් පමණි. මෙම විශාල දොර ආරක්ෂා හැඩති අතර මෙහි ඉහළ දවයෙන් තනා ඇති සිංහයන් දෙදෙනෙකු විසින් ඔසවා සිටින රාජකීය ලාංඡනයක් ඇත. එය පෙරදිග ඉන්දීය වෙළඳ සමාගම සංකේතවත් කළ ලාංඡනයක් බව හඳුනාගෙන ඇත. ප්‍රධාන දොරටුවෙන් ඇතුළු වූ පසු නැවත එවැනිම දොරටු 02ක් ද ඇතුළත කාමර ද දක්නට ලැබේ.



ඡායාරූප අංක 01 - බලකොටුවේ පිවිසුම් දොරටුව සහ එහි ඇති ලාංඡනය

කොටුව වටේ අඩි 10ක් පමණ ගැඹුරු දිය අගලක් ඇති අතර ඉන් එතර විමට ඉවත් කළ හැකි පාලමක් ඇත. මෙම දිය අගල හරහා ඇති මෙම පාලම කොටස් දෙකකින් යුක්තය. එහි මුල් කොටස ස්ථාවරව ගොඩනගා ඇති අතර දෙවැනි කොටස හැකිලිය හැකි ලෙසත් සුවිශේෂී අන්දමින් ඉදි කර ඇත. ආරක්ෂාව සඳහා මෙම දිය අගලෙහි යකඩ උල් සිටුවා තිබූ බවත්, මිනීමරු කිඹුලන් ඇති කළ බවත් ජනප්‍රවාදයේ සඳහන් වේ.



ඡායාරූප අංක 02 - බලකොටුවේ දියඅගල සහ කොටස් දෙකකින් යුත් පාලම

මෙහි ප්‍රධාන ප්‍රකාර බිත්ති ග්‍රැනයිට් සහ කොරල් වර්ගයේ පාෂාණවලින් නිමවා ඇත. සෑම දිශාවක්ම ආවරණය වන පරිදි විශාල කාලතුවක්කු දොලහක් සඳහා අවකාශය සපයන කොත් හයක තරුවක හැඩයකින් මෙය ඉදිකර ඇත. තරුවක් වැනි එක් මුහුණතක දිග අඩි හතළිස් අටක් පමණ වෙයි. ප්‍රාකාර බැමීමේ සය කොන්වලින් අවට සෑම දිශාවක්ම නිරීක්ෂණය කළ හැකිවීම සුවිශේෂී කරුණක් වෙයි.

මෙහි මධ්‍යයේ වේදිකාවට විරුද්ධ පසින් සොල්දාදු කාමර, ගබඩා කාමර සහ ලන්දේසින්ගේ කාර්යාල ආදිය සකසා ඇත්තේ වළල්ලක් ලෙසිනි. මෙහි කාමර කුඩා වූවත් ඉඩ ප්‍රමාණවත් පරිදි පැවතී ඇත.

කොටුව ඇතුළෙන් කොටු පවුරට නැගීමට පඩි පෙළක් ද ඉදි කර තිබේ. කොටු බැම්ම ශෛලමය ප්‍රකාරයක් වන අතර එහි ඝනකම අඩි 14කි. කොටුව මධ්‍යයේ ජලය සැපයීම සඳහා විෂ්කම්භය අඩි තවයක් පමණ වන ළිඳක් පැවති ඇති අතර අදටත් මෙය ශේෂව පවතී. මෙය පානීය අවශ්‍යතාවයක් සඳහා භාවිත කරන්නට ඇති බවට අනුමාන කෙරේ. එසේම වැසි වස්නා කාලයේ ඉහළ වේදිකාවට එකතු වන වැසි ජලය තුන් පැත්තකින් ගංගාවක් සේ දිය අගලට ගලා බසින පරිදි ත්‍රිකෝණාකාර භූගත ජල වහන ක්‍රමයක් මෙහි පැවති ඇති අතර මේ නිසා දිය අගල නිරතුරුවම ජලයෙන් පිරී පැවතුණි.

මෙම සියලු කරුණු අනුව සලකා බලන විට මාතර තාරකා කොටුව තුළ ආරක්‍ෂිත බලකොටුවක් ලෙස තාක්‍ෂණික ඥානය අපූර්ව අන්දමින් භාවිතා කර ඇති ආකාරය හදුනාගත හැකිය. මෙසේ තාක්‍ෂණික ඥානයෙන් නිර්මාණය වූ තාරකා කොටුව 1796 දී බ්‍රිතාන්‍ය පාලනයට යටත් වන අතර 1980 සිට පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් ස්මාරකයක් සේ පවත්වා ගෙන යයි.

නිගමනය

අපූරු තාක්‍ෂණික ඥානයන්ගෙන් සමන්විත වන මාතර තාරකා කොටුව පිළිබඳව, එහි පුරාවිද්‍යාත්මක සහ ඓතිහාසික වැදගත්කම පිළිබඳ ජනතාව තුළ පවතින දැනුම සහ අවබෝධය අල්ප මට්ටමෙන් පවතී. කෙසේ නමුත් මේ පිළිබඳව ජනතාව දැනුවත් කිරීම තුළින් මෙය දේශීය මෙන්ම විදේශීය සංචාරකයින්ගේ ප්‍රධාන සංචාරක ආකර්ෂණීය ස්ථානයක් බවට පරිවර්තනය කළ හැකි අතර එවිට මෙහි පුරාවිද්‍යාත්මක සහ ඓතිහාසික වටිනාකම තවදුරටත් වර්ධනය වනු ඇත.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

Archeology Department. (2017) *Starfort Matara* [<https://www.archeology.gov.lk/January 2018>].

Fort Matara (2017) *Star Fort Matara discover world* [<https://www.discoverworld.com/January 2018>].